

HIP HERGEBRUIK

Econoom en journalist **Annegreet van Bergen** (auteur van o.m. *Gouden jaren* en *Het goede leven*) bezoekt voor de serie *Hip Hergebruik* verouderde industriële complexen die nu voor bedrijfsbijeenkomsten en evenementen worden gebruikt. Zij duikt in de geschiedenis en onderzoekt hoe, wanneer en waarom deze panden door de oorspronkelijke gebruikers werden verlaten.

Sugarcity, Halfweg

Liefst 145-duizend boerenbedrijven in de Europese Unie telen anno 2019 suikerbieten. Bietsuiker is een van de vele erfenissen van Napoleon (1768-1821). De Franse keizer verbood in 1806 de handel tussen het Europese continent en Engeland en legde daarmee ook de invoer van rietsuiker uit de Engelse koloniën stil.

TEKST ANNEGREET VAN BERGEN // FOTOGRAFIE SUGARCITY

Tot de Europese koloniale expansie was honing de enige natuurlijke zoetstof in niet-tropische gebieden. De in de koloniën met slavenarbeid verbouwde rietsuiker ontketende als het ware een zoete revolutie. Maar door het Continentale Stelsel kwam dit exquise luxeproduct Europa niet meer binnen. Een alternatief vond Napoleon bij een Duitse

chemicus die had ontdekt dat de scheikundige samenstelling van de suiker in sommige typen bieten hetzelfde is als die van rietsuiker. Daarom verordonneerde Napoleon in 1811 dat Europese boeren duizenden hectares met deze suikerbieten moesten inzaaien. Die targets bleken luchtflitsertij. Er was onvoldoende zaad en te weinig kennis. Toch gingen de Fransen ook na de val van Napoleon in 1813 door met de inheemse suikerteelt. Ze ontwikkelden bieten met een steeds hoger suikergehalte, bouwden grootschalige raffinaderijen, rukten op naar het noorden en in 1863 werd er ook in Halfweg een suikerfabriek gevestigd. Dat had alles te maken met de droogmaking in 1852 van de Haarlemmermeer. De drooggelegde polder was uitermate geschikt voor de teelt van suikerbieten. Bovendien kwam het Gemeenlandshuis Swanenburg leeg te staan. Dit 'kasteel' was in 1648 gebouwd door het

Hoogheemraadschap Rijnland met het oog op het waterbeheer in de Haarlemmermeer. Het lag op de Spaarndammerdijk die eeuwenlang de scheiding vormde tussen de watermassa's van de Haarlemmermeer en het open IJ. Sinds 1492 lagen op deze plek uitwateringssluizen van de Haarlemmermeer. Toen er in 1642 een trekvaart werd aangelegd tussen Amsterdam en Haarlem, werd die onderbroken vanwege dat sluiscomplex. Reizigers moesten halverwege, in Halfweg, overstappen. In en naast dit centraal gelegen, leegstaande gebouw werd in 1863 de suikerfabriek gevestigd. Tot 1958 maakte het 'kasteel' deel uit van een zich steeds verder uitbreidende fabriek. Ook nu nog heb je van achter de fabriek uitzicht op een fraai binnenmeer, de 'kom', waar de zeilboten lagen die via de Ringvaart voor de aanvoer van suikerbieten zorgden. Tom Snijders (1939) komt uit een echte sui-

kerfamilie. Zijn overgrootvader was een 'polderjongen' uit Brabant, zijn vader en grootvader werkten beiden bij de Centrale Suiker Maatschappij (CSM), waarvan de fabriek in Halfweg in 1919 deel ging uitmaken. Snijders zelf begon als leerling-tekenaar en eindigde 35 jaar later als hoofd van het constructiebureau. Nadat de fabriek in 1992 werd gesloten, bleef hij nog twee jaar in dienst toen bruikbare machines en onderdelen werden ontmanteld en aan

fabrieken in Polen werden verkocht. Wanneer Snijders de geschiedenis van de suikerfabricage schetst, blijkt dat het seizoenskarakter in feite de enige constante is. Een suikerfabriek is, tijdens de campagne, ongeveer honderd dagen per jaar in bedrijf. Suikerbieten mogen lompe hompen zijn, toch is het een teer product dat snel moeten worden verwerkt: de bieten kunnen niet tegen vorst en wanneer ze te lang opgeslagen liggen, daalt het suikergehalte of gaan ze gisten. Snijders: 'Meestal waren we er rond Kerst van af, maar soms duurde de campagne tot half januari.' Vroeger werkte er tijdens campagne een veelvoud van het aantal vaste medewerkers in de fabriek, later werd de seizoensarbeid minder. Het vaste personeel zorgde voor het onderhoud van de fabriek. Iemand was bijvoorbeeld timmerman/suikerkoker of metselaar/suikerkoker van beroep. Steeds meer werk werd door machines overgenomen. Bepaalde de suikerkoker voorheen zelf de viscositeit (stroperigheid) van ingedikt sap met de vingers, sinds de jaren tachtig meten instrumenten wat de koker met zijn ogen zag. Mechanisering en automatisering betekenden schaalvergroting. Met Schiphol in de lucht, een spoorlijn aan de noordkant, water aan de zuidkant kon de fabriek geen kant op en net als bijna alle andere Nederlandse suikerfabrieken ging Halfweg dicht. Nu zijn er alleen nog suikerfabrieken in Dinteloord en Hoogkerk. Het complex werd in 2000 gekocht door

vastgoedontwikkelaar Cobraspen. Als eerste werden de silo's, begin jaren zestig gebouwd om suiker op te slaan, verbouwd tot oogverblindende kantoorgebouwen. De fabriek zelf is sinds een aantal jaren een evenementenlocatie van jewelste. Namen als bietenwasruimte en pulpersloods herinneren aan het voormalige gebruik. Alle ruimtes zijn ruig en stoer, in sommige zijn originele details - zoals gietijzeren draagconstructies, bakstenen muren en enorme koperen ketels - nog zichtbaar. Maar in de zestig jaar oude Middenfabriek zit wel een hypermoderne autolift; in SugarCity werden de nieuwste modellen van bijvoorbeeld Jaguar en Toyota gepresenteerd. Anik Netto, senior manager events bij SugarCity, vertelt over de talloze mogelijkheden die de fabriek biedt voor feesten, filmpremières, maar ook voor meetings en congressen. 'En,' verzekert ze, 'ondanks de authentieke uitstraling, beschikken wij over de modernste faciliteiten.'

SugarCity

Kristalpromenade 7
1165 PD Halfweg
020-3690113
info@sugarcityevents.com
www.sugarcity.com

Aantal zalen: 12.
Grootste zaal: 5000 personen.
Kleinste zaal: 50 personen.
Bereikbaarheid: achter de fabriek ligt een parkeerterrein voor 100 tot 400 auto's. Het treinstation Halfweg-Zwanenbrug ligt tegenover SugarCity.